

МАЛЮТІНА Т.Р., ст. гр. МО-10а
Наук. кер.: Заглада Р.Ю., к.е.н., доц.
Автомобільно-дорожній інститут ДонНТУ,
м. Горлівка

ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ З ПОЗИЦІЇ УПРАВЛІННЯ

Досліджено позитивні особливості та недоліки оборотних активів з позиції управління, а також виділено основні фактори, що створюють складності в управлінні оборотними активами.

Актуальність. В сучасних умовах господарювання кожне підприємство прагне ефективно використовувати всі наявні ресурси – матеріальні, трудові, інтелектуальні та ін. При цьому близько 60% управлінського часу приходиться на управління оборотними активами [1]. Отже, удосконалення системи управління оборотними активами є одним з головних напрямів підвищення загальної ефективності підприємства.

Різним аспектам управління оборотними активами присвячено роботи таких вітчизняних і зарубіжних учених-економістів, як О. Алимов, В. Андрійчук, І. Балабанов, І. Бланк, Є. Брігхем, Дж. Ван Хорн, А. Кабанов, Г. Кірейцев, В. Ковальов, Б. Коласс, Е. Куліш, М. Марченко, С. Покропивний, Л. Соляник, Є. Стоянова та ін. Вітчизняними та зарубіжними ученими зроблено значний внесок у дослідження питань управління оборотними активами підприємств. Разом із тим слід відзначити, що ще існує ряд питань, які потребують подальшого розвитку та удосконалення.

Мета дослідження. Дослідження особливостей оборотних активів з позиції управління та факторів, що створюють складності в їхньому управлінні.

Основна частина. Основними задачами управління оборотними активами є: визначення науково обґрунтованої потреби в оборотних активах, необхідної для здійснення безперебійності процесів постачання, виробництва і реалізації продукції; оптимізація обсягу і структури оборотних активів; забезпечення оборотних активів джерелами фінансування; визначення оптимального співвідношення між різними джерелами фінансування оборотних активів; організація поточного і перспективного управління оборотними активами, що забезпечує заданий рівень фінансової стійкості, платоспроможності; використання можливих низьковитратних способів поповнення оборотних активів в процесі господарської діяльності підприємства; підвищення ефективності використання оборотних активів.

Для рішення цих задач на підприємстві необхідно обрати раціональну політику формування оборотних активів і визначення джерел їх фінансування та контролювати її в практичній діяльності.

З метою забезпечення найбільш ефективного управління оборотними активами необхідно враховувати особливості оборотних активів і фактори, що створюють складності в їхньому управлінні.

Оборотні активи з позиції управління і формування мають як позитивні

особливості, так і недоліки [2].

Можна виділити наступні позитивні особливості оборотних активів:

1) високий ступінь структурної трансформації, у результаті якої оборотні активи можуть легко бути перетворені з одного виду в інший при регулюванні товарного і грошового потоку в процесі виробничої діяльності;

2) здатність швидко пристосовуватися до змін товарного і фінансового ринків, оскільки оборотні активи легко піддаються змінам у процесі диверсифікованості виробничої діяльності;

3) висока ліквідність – при необхідності значна частина оборотних активів може бути конверсована в грошові кошти;

4) легкість управління – рішення в області управління оборотними активами реалізуються протягом відносно короткого періоду часу.

Разом з тим оборотним активам властиві наступні недоліки:

1) частина оборотних активів, що знаходиться в грошовій формі та у формі дебіторської заборгованості піддана втраті вартості внаслідок впливу інфляції;

2) тимчасово вільні (зайво сформовані) оборотні активи практично не генерують прибуток (крім вільних коштів, що можуть бути вкладені в короткострокові фінансові інструменти); при цьому, зайві виробничі запаси не тільки не генерують прибуток, але і є джерелом додаткових витрат по їх збереженню);

3) виробничі запаси у всіх їхніх формах піддаються постійним втратам у зв'язку з природними збитками;

4) частина оборотних активів піддається ризикові втрат у зв'язку з недобросовісністю постачальників, споживачів.

Фактори, що створюють складності в управлінні оборотними активами досліджувалися багатьма вченими-економістами [3, 4]. Узагальнюючи ці дослідження можна виділити основні фактори, котрі більше притаманні, насамперед, промисловим підприємствам: галузева специфіка, тривалість експлуатаційного і збутового циклів, інфляція, вплив росту обсягу виробництва на потреби в оборотних активах, стан кон'юнктури ринку та сезонність виробництва і реалізації продукції.

Галузева специфіка значно впливає на управління оборотними активами, оскільки підприємства різних галузей промисловості (і навіть підприємства однієї і тієї ж галузі) мають неоднакові потреби в оборотних активах, мають різні можливості в залученні кредитних ресурсів і т. ін.

Тривалість експлуатаційного і збутового циклів значно впливає на розмір оборотних активів. Чим швидше сировина перетворюється в готову продукцію, а готова продукція – у грошові кошти, тим менше іммобілізація коштів у запасах сировини, готовій продукції, дебіторській заборгованості.

В умовах інфляції вартість виробництва будь-якої продукції згодом зростає. На той час, коли підприємство дістане грошові кошти від більш ранніх продажів, вартість виробництва більш пізньої за часом продукції зростає. Якщо підприємство не зможе призначити на цю продукцію ціну з достатнім коефіцієнтом прибутковості, воно, можливо, не зможе покрити

наступні витрати на виробництво доходами від продажу попередньої продукції. Крім того, в умовах інфляції багато підприємств створюють солідні запаси сировини і матеріалів, щоб не переплачувати за них після чергового підвищення цін.

Вплив росту обсягу виробництва на потреби в оборотних активах майже такий, який і у випадку з інфляцією. Тільки тут проблема полягає не в рості ціни за одиницю продукції, а в збільшенні кількості товарів, оскільки більший обсяг випуску вимагає і підвищення витрат коштів на сировину, матеріали, енергоносії та інше.

Стан кон'юнктури ринку також впливає на управління оборотними активами. Так, при зростаючому і висококонкурентному ринку, щоб не залишитися без товару для якнайшвидшого постачання споживачеві, необхідно підтримувати запаси готової продукції на розумному рівні. Нарощування обороту звичайно призводить до збільшення дебіторської заборгованості підприємства, оскільки конкуренція змушує продавця залучати споживачів все більш вигідними умовами комерційного кредиту.

В результаті впливу фактора сезонності виробництва і реалізації продукції може відбутися невідповідність термінів надходжень і платежів, що може призвести до відсутності засобів для здійснення розрахунків по виконанню зобов'язань.

Висновки. Таким чином, управління оборотними активами в умовах ринкової економіки набуває великого значення та особливої гостроти. Це обумовлено великою кількістю внутрішнього матеріально-речовинного та фінансового складу оборотних активів, високою динамікою трансформації їх видів, високою роллю в забезпеченні фінансової стійкості, платоспроможності, рентабельності. При управлінні оборотними активами необхідно враховувати їхні позитивні, негативні особливості, а також фактори, що створюють складності в управлінні оборотними активами.

Бібліографічний список

1. Брігхем Е. Основи фінансового менеджменту: пер. з англ. – К.: Молодь, 1997. – 1000 с.
2. Бланк И.А. Управление активами. – К.:Ника-Центр, 2000. – 720 с.
3. Финансовое управление компанией / Дж В. Смит, Е.В. Кузнецова, С.К. Курочкин, К. Дж. Уолтерс; под ред. Е.В. Кузнецовой. – М.: Фонд "Правовая культура", 1995. – 384 с.
4. Шеремет А.Д., Сайфулин Р.С. Методика финансового анализа. - М.: ИНФРА - М, 1996. – 176 с.